Býti (jest, byl, bude etc.)

Je zvláštní, jaké překážky při překládání nám klade slovo „jest“ nebo „býti“ nejen ve svých různých podobách, ale zejména ve svých různých významech, když vše porovnáme v různých jazycích. Tak třeba „being“ v angličtině neznamená jen bytost a jsoucno, ale také jsoucí, jsa (jsouc), a ovšem také aktivitu, pro kterou čeština nemá slovo – uměle by se dalo vytvořit „jsoucnění“ (analogicky zase třeba „bytostnění“ apod.). Německé „Seiendheit“ můžeme přeložit jako „jsoucnost“ (slovo, které ovšem zůstává významově poněkud rozostřeno), naproti tomu máme velké potíže se slovem „Wesen“, které – necháme-li stranou význam „bytost“ – poněkud splývá s překladem slova „Sein“, řekneme-li „bytí“. Pokud si pomůžeme téměř zapomenutým tvarem (je ještě v Jungmannovi) „bylost“, bude nám zase chybět vhodné překladové slovo „Wesenheit“ (v původním významu) anebo „Gewesensein“ (což zní dost uměle). Atd. Pokoušet se „odklidit“ všechny podobné nesnáze poukazem k rozdílným „režimům řeči“ nebo prohlášením o „vnitrojazykových“ problémech, je filosoficky naivní a primitivní. – Mimochodem: jak to je v neevropských (ne-indoevropských) jazycích, kde prý snad ono „jest“ – aspoň někde? – vůbec chybí? Nemá to těsnou souvislost s vynálezem pojmovosti?

(Písek, 110205-1.)